

HE Ulog – sve kontraverze jednog projekta

28 July 2016

„Rok za izgradnju HE Ulog produžen do 2020. godine“ – Capital.ba). Uskoro æe isteæi sedam godina otkako je kompanija EFT-Group, po principu samoinicijativne ponude, dobila koncesiju za izgradnju HE Ulog na Neretvi, a nije se odmaklo dalje od pripremnih radova. Od samog poætka projekat prati niz kontraverzi i pitanja koja ostaju bez valjanog odgovora.

Poèevši od gradnje pristupnih puteva bez ishodovane dokumentacije pa do tvrdnji investitora „da je ovo jedinstvena(?) hidroelektrana kod nas i u svijetu (sa visokom branom i akumulacijom) koja neæe prouzrokovati bilo kakve nizvodne uticaje“.

Na niz naših pitanja postavljenih u vezi uticaja ove elektrane na životnu sredinu investitor je ponavljao tvrdnju „da æe projekat biti realizovan uz primjenu visokih evropskih standarda“. I evo protièe i šesta godina od javne rasprave o Studiji uticaja na životnu sredinu HE Ulog kada nas je investitor „ubijedio“ da negativnih nizvodnih uticaja neæe biti, valjda zbog primjene visokih EU standarda. Svašta nam je tom prilikom reèeno osim èinjenice da je izvedbeni projekat elektrane uraðen bez valjanih geoloških ispitivanja na lokaciji za koju se veæ decenijama zna da je geološki veoma nestabilna. I tek kada su zbog odrona i klizišta poèeli ginuti radnici koncesionar (investitor) je prihvatio èinjenicu da su „zbog izuzetno složenih geoloških uslova radovi obustavljeni, te da se prišlo geološkim ispitivanjima zbog kojih se mora intervenirati znaèajnim izmjenama u projektu“.

Pune tri godine je gradilište HE Ulog napušteno. U izvještaju Komisije za koncesije za 2014. g. podnesene Narodnoj Skupštini RS prezentirana je èinjenica o obustavi radova zbog „složenih geoloških uslova“. Takoðer je reèeno da æe se preprojektovanje završiti do juna 2015. g. Protekao je i juni 2016. g. a javnost nema saznanja o tome da li je preprojektovanje završeno. Istina, u februaru 2016. g. za portal capital.ba direktor projekta HE Ulog - S. Prokiæ daje izjavu „da je zastoj uèinjen, da se od projekta ne odustaje i da se izgradnja nastavlja u ovoj godini“. Direktor je priznao da da æe doæi do znatnijih izmjena u lokacijama objekata HE Ulog: brana je pomjerena za 80 m nizvodno, pravac i trasa derivacionog tunela je izmjenjena, a lokacija strojare neæe biti izmjenjena.

Nova vijest o HE Ulog objavljena je 13.06.2016. g. sa naslovom: „Rok za izgradnju HE Ulog produžen do 2020. godine“. Nadležno ministarstvo Vlade RS konstatuje obustavu radova zbog složenih geoloških uslova te da se zbog tih problema rok za završetak radova pomjera za 2020. g. U navedenom tekstu se daju podaci o projektu, o investiciji, o ugovoru sa kineskom kompanijom „Sinohydro“ (po sistemu „kljuè u ruke“), o moguæem zapošljavanju i dr.

Monitoring koji vrši Udruženje Zeleni Neretva daje sasvim drugu sliku ovog projekta: radilište je napušteno, demontirani i uklonjeni ureðaji i aparati, klizišta i odroni obrušavaju izgraðene puteve i zatrpavaju korito Neretve. I dalje ostaju brojna pitanja bez odgovora, a nova se množe:

- Da li je i poslije sedam godina koncesija neupitna?
 - Da li su se „složeni geološki uslovi“ naknadno pojavili ili su oni postojali i prije projektovanja, odnosno poætka radova?
 - Ko je odgovoran za ogromne iskopane kolièine materijala koje su praktièno zatrpale korito Neretve i èine to prilikom svake veæe padavine?
 - Ko æe biti odgovoran ukoliko se zbog „složenih geoloških uslova“ na napuštenom gradilištu dogode veæi odroni i time izazovu katastrofalne posljedice nizvodno u vidu plavnog vala (sliène stvari su se veæ dogaðale na ovom terenu)?
 - Ako se brana pomjera 80 metara nizvodno, a kota uspora ostaje ista (641,00 m.n.m) da li to znaèi višu branu i veæu akumulaciju?
 - Da li su izmjene u projektu takve da zahtjevaju ponavljanje procedura u dobijanju potrebnih dozvola (graðevinska, ekološka)?
 - Da li i koliko sve to poskupljuje projekat i mijenja li to Studiju ekonomske opravdanosti?
 - Kako æe ugovor sa kineskom kompanijom (po sistemu kljuè u ruke) omoguæiti zapošljavanje domaæe radne snage?
 - Kako æe kineska kompanija osigurati „najviše evropske standarde“ s obzirom da joj je ovo prvi hidroenergetski posao u Evropi?
 - Da li je sve ovo što se godinama dogaða sa projektom HE Ulog u skladu sa postojeæim domaæim zakonima, odnosno sa „najvišim evropskim ekološkim standardima“?
- I na kraju moramo da istaknemo da je prilièno žalosno da ovakva pitanja postavlja jedna nevladina organizacija, pored silnih postojeæih nadležnih institucija.